

D ů v o d y:

Zmateční stížnost opírá se o důvody zmatečnosti čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. Napadeným rozsudkem byla stěžovatelka uznána vinnou, že jednoho dne v měsíci březnu 1924 v B. pátrající vrchnosti pŕtahy, sloužící k odhalení zločinu Marie D-ové, zatajila, t. j. jejich vyjevení překaziti neb aspoň stížiti hleděla, a že tím spáchala zločin nadřžování zločinu podle §u 214 tr. zák. V důvodech zjiřřuje sice rozsudek, že zločinná činnost stěžovatelčina spočívala v tom, že vkladní knížku hospodářské banky v N., znějící na 7000 Kč, o kterou jde a jež tvořila nebo mohla tvořiti pŕtah k usvědčení Marie D-ové ze zločinu, za vinu jí kladeného, — jde o rozřřířování padělaných německých rentových pětimarkových poukázek (Goldmarkscheine) — četnictvu zatajila, ač jí bylo známo, že D-ová byla pro rozřřířování oněch poukázek ve vazbě, a sledává v tomto jednání stěžovatelky skutkovou podstatu zločinu dle §u 214 tr. zák. Ke skutkové podstatě tohoto zločinu se však předpokládá, by pachatel znal čin chráněncův a podrobnosti, jež čin ten činí zločinem. Těmto podmínkám napadený rozsudek nevyhovuje, ježto neuvádí skutkový c h o k o l n o s t ě, ze kterých by bylo možno usuzovati, že stěžovatelka věděla, pro jaký trestný čin je D-ová ve vazbě, tím méně pak, že podrobnosti činu dobře znala. Rovněž nezjiřřuje, v jaké souvislosti byla vkladní knížka, jejíž zatajení má býti pokládáno za zatajení pŕtahů sloužících k odkrytí zločinu Marie D-ové, se zločinem padělání po řřipadě rozřřířování padělaných německých peněz. Bez zjiřřění právě uvedených okolností, jež při správném pouřřití zákona bylo nálezu soudnímu polořřiti za základ, nelze však zruřřovacímu soudu ve věci samé rozhodnouti.

Čís. 1726.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

»Zástupem« (§ 39 zákona) jest nahodilě sejiti se více lidí, jejichž osobnost nepadá na váhu a vůči celku mizí, takže se na zástupu ničeho nezmění, když z něho jednotlivci odejdou nebo k němu přistoupí. Nezáleží na tom, je-li zástup v hloučcích rozptýlen na malé ploše, jen když všechny osoby zástupu mají možnost výrok pachatelům postřehnouti.

Podstata »popuzování« dle §u 14 čís. 4 zákona záleží v tom, že pachatel se snaží vzbuditi u jiných osob rozhodnutí, by vykonaly jakýkoliv buď násilný nebo nepřátelský čin proti osobě třetí. Jako prostředku k popuzování (na rozdíl od pobuřování dle čís. 1 §u 14 zákona) lze pouřřiti i méně intenzivní formy (na př. promluvy, výzvy).

Po stránce subjektivní vyžaduje přečin dle §u 14 čís. 4 zákona popuzování úmyslné, spojené s vědomím pachatelovým, že jeho jednání jest způsobilé popuditi i jen k jednořřivému činu násilnému nebo nepřátelskému.

Při odsouzení pro přečin dle zákona na ochranu republiky nelze uznati na ztrátu práva volebního.

(Rozh. ze dne 17. zářř 1924, Zm I 236/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 31. prosince 1923, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 14 čís. 4 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., a zamítl odvolání státního zastupitelství do nevyslovení ztráty práva volebního, mimo jiné z těchto

Důvody

Po věcné stránce (čís. 9 a) §u 281 tr. ř.) namítá stěžovatel: a) že první soud nesprávně vyložil pojem »veřejnosti« ve smyslu §u 39 zákona na ochranu republiky, vysloviv náhled, že výrok pronesený před 20 osobami, rozptýlenými na ploše 30 m², z nich nejméně 5 byly děti mladší 10 let, se stal veřejně t. j. před zástupem; b) že mylně shledává ve slovech obžalovaného popuzování k násilnostem nebo nepřátelským činům, ačkoliv neobsahovala takové výzvy vůbec a nesměřovala k neurčitému množství osob, jak prý zákon předpokládá. Pojem popuzování sám vyžaduje prý použití účinnějšího prostředku, než pouhého vyzývání; c) že nesprávně vyložil náležitosti subjektivní skutkové podstaty přečinu dle čís. 4 §u 14 zákona, k níž se dle náhledu zmateční stížnosti vyhledává přímý úmysl pachatelův, popuzovati zástup lidí, co do počtu neurčitý, k násilnostem nebo nepřátelství proti jednotlivé osobě pro její národnost. Pouhé vědomí pachatelovo, že jeho výrok jest způsobilým, popuditi k násilnostem, jak rozsudek je zjišťuje, nestačí dle náhledu stěžovatelova k naplnění skutkové podstaty.

Avšak s náhledy zmateční stížnosti nelze souhlasiti: ad a) Zástupem rozumí zákon v § 39 nahodilé sejití se více lidí, jejichž osobnost nepadá na váhu a vůči celku mizí, takže se na zástupu nezmění ničeho, když z něho jednotlivé osoby odejdou nebo jiné k němu přistoupí. Nezáleží dále na tom, je-li nahodile seskupený zástup v hloučcích rozptýlen na poměrně malé ploše, jak jest zjištěno v tomto případě, nýbrž rozhodno jest, aby všcky osoby zástupu měly možnost postřehnouti výrok pachatelův. Pro tento případ dlužno souhlasit s náhledem nalézacího soudu, že 15 dospělých osob, seskupených náhodou na malé ploše 30 m² a majících možnost postřehnouti výzvu obžalovaného, tvoří zástup ve smyslu zákona na ochranu republiky.

ad b) Podstata popuzování k násilnostem nebo jiným nepřátelským činům záleží v tom, že pachatel se snaží vzbuditi u jiných osob rozhodnutí, by vykonaly jakýkoliv buď násilný nebo nepřátelský čin proti osobě třetí, t. j. buď aby spáchaly útok na tělesnou nebo majetkovou její bezpečnost, neb aby jí způsobily nějaké újmy, kterých by jinak neutrpěla. Jako prostředku lze použití při popuzování (na rozdíl od pobuřování dle čís. 1 §u 14 zák.) i méně účinné formy (na př. promluvy nebo výzvy). V tomto případě zjistil nalézací soud, že slova, jež pronesl obžalovaný formálně sice k Irmě B-ové, ve skutečnosti však k přítomnému zástupu asi 20 osob, měla smysl, že Češka nemá na německé slavnosti co dělati, a že byla v podstatě výzvou k přítomným, aby Irmu B-ovou (jako domnělou Češku) pro její národnost třeba násilím odstranili, a že přítomný dav slovům těm skutečně tak rozuměl. Tento zjištěný smysl výroku, jímž jest zrušovací soud vázán (§ 288 čís. 3 tr.

ř.), odůvodňuje však úplně podřadění pod pojem popuzování k násilnostem ve smyslu shora vyloženém.

ad c) Se zmateční stížností dlužno souhlasiti v tom, že po stránce subjektivní požaduje zákon k přečinu dle čís. 4 Šu 14 zák. popuzování úmyslné, spojené s vědomím pachatele, že jeho jednání jest způsobilé, popuditi i jen k jednotlivému činu násilnému nebo nepřátelskému. Obě náležitosti v tomto případě rozsudek skutečně zjistil přest to, že nesprávně předem prohlásil, že zákon nevyhledává přímého úmyslu, popuzovati k nepřátelským činům — a to výrokem, že k subjektivní skutkové podstatě stačí, použije-li pachatel slov (popuzujících k nepřátelským jednáním) přes to, že je si vědom jejich popuzujícího rázu, a dalším výrokem, že soud bere za prokázáno, že obžalovaný toto vědomí měl. Uvážili se však, že kdo jedná ve vědomí, že svou činností přivodí účinek, zákonem zakázaný, jedná zároveň v úmyslu, aby jej přivodil, dlužno říci, že rozsudek zde ve skutečnosti zjišťuje více, než sám připouští, totiž přímý úmysl pachatelův, nikoliv pouze jeho vědomí — jak se nesprávně vyjadřuje a jak by tomu bylo na př. tenkrát, kdyby pouze zjistil, že obžalovaný jednal ve vědomí, že svou činností může vyvolati účinky, jimž zákon chce trestním ustanovením v Šu 14 čís. 4 zák. zabrániti. Bylo proto zmateční stížnost zavrhnouti.

Odvolání státního zastupitelství vytýká, že nalézací soud neuznal na ztrátu práva volebního, vysloviv prý bez jakékoliv příčiny, že čin obžalovaného nebyl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. Odvolání nelze přisvědčiti. Dle Šu 3 odstavec čtvrtý zák. z 31. ledna 1919, čís. 75 Sb. z. a n. v doslovu zákona z 18. března 1920, čís. 163 Sb. z. a n. je vyloučen z práva volebního, kdo právoplatným rozsudkem trestního soudu byl odsouzen pro takový zločin, nebo takový přečin anebo přestupek, pro který podle platných ustanovení nastává ztráta práva volebního do obcí. Není-li však zvláštním zákonem výslovně ustanoveno, že ztráta práva volebního nastává bezpodmínečně, může býti tato ztráta vyslovena jen tehdy, byl-li trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. Ztráta práva volebního nastává tedy buď bezpodmínečně, kdy zvláštním zákonem výslovně tak bylo ustanoveno, anebo pod podmínkou, že byl trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, a tu ovšem jen za předpokladu platných ustanovení, shora zmíněných. Ustanovením, že ztráta práva volebního může býti vyslovena je tehdy, byl-li trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, zmírněny byly dřívějšími zákony, dle nichž na pohnutkách vůbec nezáleželo. Nezbytným předpokladem pro vyslovení ztráty práva volebního do obcí je tedy odsouzení pro čin, pro který podle platných ustanovení účinek ten nastává. Přečin dle Šu 14 čís. 4 zákona na ochranu republiky takovým skutkem není, neboť ustanovení Šu 32 odstavec první tohoto zákona o ztrátě čestných práv občanských, k nimž náleží i právo volební, vztahuje se jen na odsouzení pro některý zločin uvedený v zákoně na ochranu republiky. Při odsouzení pro přečin nemůže tudíž za žádných okolností, byť i bylo vysloveno, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, býti uznáno na ztrátu práva volebního (viz výnos ministerstva spravedlnosti z 30. května 1919, čís. 10.732, uveřejněný pod čís. 16 Věstníku ministerstva spravedlnosti, dále rozhodnutí Sb. n. s. č. 1199, 1634.)